

**İSTANBUL TAKAS VE
SAKLAMA BANKASI
A.Ş.'NİN BORSA
İSTANBUL A.Ş
VADELİ İŞLEM VE
OPSİYON PİYASASI'NDA
YÜRÜTECEĞİ
MERKEZİ KARŞI TARAF
HİZMETİ VE BU
HİZMETE İLİŞKİN
TAKAS ESASLARI
YÖNERGESİ**

Yönerge değişikliklerine ilişkin liste:

1. 08.01.2019 tarihli ve 1507 sayılı Genel Mektubumuzda yayımlanmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

Genel Hükümler

MADDE 1- Amaç

Bu Yönergenin amacı, İstanbul Takas ve Saklama Bankası Anonim Şirketinin, Borsa İstanbul Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasası'nda merkezi takas kuruluşu olarak vereceği merkezi karşı taraf hizmetine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

MADDE 2- Kapsam

Bu Yönerge, İstanbul Takas ve Saklama Bankası Anonim Şirketinin merkezi takas kuruluşu olarak Borsa İstanbul Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasasında vereceği merkezi karşı taraf hizmetlerine yönelik üyelik, teminat, takas, temerrüt, disiplin, gelir ve diğer konulara ilişkin hususları kapsar.

MADDE 3- Dayanak

Bu Yönerge, 30.12.2012 tarihli ve 28513 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanununun 77 ve 78 inci maddeleri ile 18.07.2013 tarihli ve 28711 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş. Merkezi Takas Yönetmeliği ve 14.08.2013 tarih ve 28735 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş. Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliğine dayanılarak düzenlenmiştir.

MADDE 4- Tanım ve kısaltmalar

Bu Yönergede geçen;

a) Açık teklif yöntemi: Takasbank'ın bir işlemin eşleştiği anda piyasa katılımcıları arasına girerek alıcıya karşı satıcı ve satıcıya karşı ise alıcı konumuna geçmesini,

b) Borsa: Borsa İstanbul A.Ş.'yi,

c) Emir Öncesi Risk Yönetimi: Borsa'nın emir sistemine gönderilen emirlerden emirlerin eşleşme olasılıkları dikkate alınarak teminat yeterliliği aranmasını,

ç) Genel Müdür: İstanbul Takas ve Saklama Bankası Anonim Şirketi Genel Müdürü'nü,

d) Genel Yönetmelik: 30.5.2013 tarihli ve 28662 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Merkezi Takas Kuruluşlarının Kuruluş ve Çalışma Esasları Hakkında Genel Yönetmeliği

e) İşlemci Kuruluş: Piyasada işlem yapma yetkisi bulunan ancak söz konusu işlemlere ilişkin yükümlülüklerin tasfiyesini bir genel merkezi karşı taraf üyesi aracılığı ile gerçekleştiren kuruluşu,

f) İşlem Teminatı: Piyasa'da Vadeli İşlem ve Opsiyon Sözleşmelerinin alımı ya da satımı amacıyla, Takasbank'ta açılan saklama ya da işlem ve saklama hesaplarına yatırılan teminatları,

Kanun: 30.12.2012 tarihli ve 28513 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nu,

Kurul: Sermaye Piyasası Kurulu'nu,

Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği: 14.08.2013 tarihli ve 28735 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş. Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'ni

MKK: Merkezi Kayıt Kuruluşu A.Ş.'yi

Merkezi Takas Yönetmeliği: 18.07.2013 tarihli ve 28711 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş. Merkezi Takas Yönetmeliği'ni,

Opsiyon Sözleşmesi: Belirli bir vade ya da vadeye kadar, önceden belirlenen fiyat, miktar ve nitelikteki ekonomik veya finansal göstergesi, sermaye piyasası aracını, malı, kıymetli madeni ya da döviz alım veya satım hakkı sağlayan sözleşmeleri,

Piyasa: Borsa İstanbul A.Ş. Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasası'nı,

Prosedür: Yönergede belirlenen kural ve esaslar çerçevesinde işleyiş ve uygulamalara ilişkin usulleri içeren ve Genel Müdür tarafından onaylanan uygulama esaslarını,

Türev Araçlar: Piyasada işlem gören vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri ile diğer türev araçları,

Takas: Piyasa'da gerçekleşen işlemlerle ilgili olarak ortaya çıkan yükümlülüklerin, Borsa İstanbul A.Ş.'nin görüşü alınmak suretiyle Takasbank tarafından belirlenen süre ve şartlarda, Üyeler tarafından yerine getirilmesi suretiyle Takasbank tarafından taraflar arasında fon ve/veya varlıkların transferini sağlayan süreçlerin tamamını,

Takasbank: İstanbul Takas ve Saklama Bankası Anonim Şirketini,

TCMB: Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Anonim Şirketini,

Üye: Piyasada gerçekleşen işlemlerden kaynaklanan hak ve yükümlülüklerle ve bu hak ve yükümlülüklerin tasfiyesine taraf olması Takasbank tarafından uygun görülen kuruluşları,

Vadeli İşlem Sözleşmesi: Belirli bir vadede, önceden belirlenen fiyat, miktar ve nitelikteki malı, kıymetli madeni, ekonomik ve finansal göstergesi, sermaye piyasası aracını ya da döviz alım ya da satım yükümlülüğü veren sözleşmeleri,

Yönerge: İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş.'nin Borsa İstanbul A.Ş. Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasası'nda Yürüteceği Merkezi Karşı Taraf Hizmetine ve Bu Hizmete İlişkin Takas Esasları Yönergesini,

Yönetim Kurulu: Takasbank Yönetim Kurulu'nu,
ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Üyeliğe İlişkin Esaslar

MADDE 5- Üyelik

Yönergenin 8 inci maddesinde belirlenen şartları sağlayan Kanun'da tanımlanan yatırım kuruluşları Yönetim Kurulu tarafından yetkilendirilmeleri koşuluyla Piyasa'da yapılan işlemler için Takasbank tarafından verilecek merkezi karşı taraf uygulamasına üye olabilirler.

MADDE 6- Üyelik türleri

(1) Üyeler, doğrudan merkezi karşı taraf üyesi ve genel merkezi karşı taraf üyesi olmak üzere ikiye ayrılır.

(2) Doğrudan merkezi karşı taraf üyeleri, sadece kendilerinin ve/veya müşterilerinin takas işlemlerini gerçekleştirmeye yetkilidir.

(3) Genel merkezi karşı taraf üyeleri, kendilerinin ve/veya müşterilerinin takas işlemlerinin yanı sıra işlemci kuruluşların takas işlemlerini de gerçekleştirmeye yetkilidirler.

(4) Genel ve doğrudan merkezi karşı taraf üyeliği ayrımı, Üyenin öz sermaye tutarı, iç sistemlerinin ve teknik altyapısının yeterliliği ile Takasbank tarafından gerçekleştirilen içsel derecelendirme, mali tahlil ve istihbarat çalışmaları dikkate alınarak yapılır.

MADDE 7 - Üyelik türleri arasında geçiş

(1) Genel ve doğrudan merkezi karşı taraf üyelerinin üyelik durumları Takasbank tarafından belirlenmiş olan şartlara uyumları gözetilerek değiştirilebilir. Bu kapsamda, bir doğrudan merkezi karşı taraf üyesi sonradan genel merkezi karşı taraf üyesi olarak kabul edilebileceği gibi, bir genel merkezi karşı taraf üyesi de doğrudan merkezi karşı taraf üyesi olarak kabul edilebilir.

(2) Genel merkezi karşı taraf üyeleri doğrudan merkezi karşı taraf üyesi olmak için başvurabilir. Genel merkezi karşı taraf üyelerinin bu yöndeki başvuruları eğer varsa takas işlemlerini gerçekleştirdiği işlemci kuruluşlara ilişkin tüm hak, yükümlülük ve hesapların devir veya tasfiyesi kaydıyla Takasbank tarafından kabul edilebilir.

(3) Genel merkezi karşı taraf üyeliği kriterlerini taşıyan doğrudan merkezi karşı taraf üyelerinin genel merkezi karşı taraf üyeliği başvuruları Takasbank tarafından 2 ay içerisinde karara bağlanır.

(4) Genel merkezi karşı taraf üyeliği şartlarını kaybeden Üyeler, şartların kaybedildiğinin Takasbank tarafından kendilerine bildirildiği tarihten itibaren, Yönetim Kurulu tarafından belirlenen süre içerisinde, ilgili kriterleri tekrar sağlayamamaları halinde, Yönerge'nin 8 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan şartları taşımaları kaydıyla doğrudan merkezi karşı taraf üyesi olarak yetkilendirilebilirler. Bu takdirde, varsa takas işlemlerini gerçekleştirdikleri işlemci kuruluşlara ilişkin tüm hak, yükümlülük ve hesapların devri veya tasfiyesinin tamamlanması zorunludur. Bu zorunluluğun yerine getirilmemesi durumunda ilgili Üye hakkında Yönerge'nin 13 üncü maddesi hükümleri uygulanır.

(5) Üyelik türleri arasında geçiş durumunda, geçişe ilişkin kararın verilmesini müteakip 1 gün içinde, Kurula ve Borsa'ya bildirimde bulunulur ve keyfiyet Takasbank internet sitesinde ilan edilir.

MADDE 8 - Üyelik şartları

(1) Doğrudan merkezi karşı taraf üyesi olabilmek için, Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'nin 7 nci maddesinde belirtilen şartlara ilaveten aşağıdaki şartların sağlanmış olması gerekir:

a)Kurulun 11.07.2013 tarih ve 28704 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Yatırım Hizmetleri ve Yan Hizmetlere İlişkin Esaslar Tebliği'nin 59 uncu maddesi uyarınca sınırlı veya genel saklama hizmetine ilişkin yetkisinin bulunması,

b)Borsa'da Borsa mevzuatı çerçevesinde Piyasa'ya üye olunması,

c)Bankaların 50.000.000 TL'si, aracı kurumların ise 10.000.000 TL'si asgari özsermayeye sahip olması,

ç)Takasbank tarafından üçüncü fıkra çerçevesinde yapılan içsel derecelendirme sonucunda asgari D notuna sahip olması,

d)Piyasa Takas Üyeliği Sözleşmesinin imzalanması,

e)Piyasada işlem yapmak isteyen Üyelerin Yönetim Kurullarınca; bilgi işlem, risk yönetimi, iç kontrol ve iç denetim sistemleri ile ilgili Takasbank tarafından belirlenen örneğe uygun beyannameyi onaylayarak ibraz etmiş olmaları,

(2) Genel merkezi karşı taraf üyesi olabilmek için birinci fıkranın (d) ve (e) bentlerinde sayılanların yanısıra aşağıdaki şartların da sağlanmış olması gerekmektedir:

a)İlgili mevzuat uyarınca yapılan işlemlerden kaynaklanan pozisyonları ve teminatları saklamasına imkân veren genel saklama hizmetine ilişkin faaliyet izninin alınmış olması,

b)Bankaların minimum 500.000.000 TL'si, aracı kurumların minimum 100.000.000 TL'si tutarında asgari özsermayeye sahip olması,

c) Takasbank tarafından üçüncü fıkra çerçevesinde yapılan içsel derecelendirme sonucunda asgari B notuna sahip olması.

(3) Takasbank tarafından yapılan içsel derecelendirme çalışması kapsamında firmanın notunun belirlenmesinde ilgili firmanın mali tabloları, faaliyet raporu, firma tanıtıcı bilgiler formu, firma ana bilgiler formu, piyasalardaki işlem hacimleri, TL saklama bakiyeleri, müşteri bazında açılan hesaplara ilişkin son durumu, temerrüt ve istihbarat bilgileri, varsa derecelendirme kuruluşlarından alınan notlar, piyasa istihbarat bilgileri ile yazılı ve görsel medyada çıkan haberler kullanılır. Takasbank kullandığı içsel derecelendirme metodolojisinde dikkate aldığı parametreler ile bu parametrelerin derecelendirme notlarına etkisini internet sitesinde duyurur.

(4) Takasbank teknik altyapı, bilgi işlem, risk yönetimi, iç kontrol ve iç denetim sistemlerinde arayacağı asgari kriterleri prosedürle belirlemeye, aranan kriterleri karşılayamayan kuruluşlara uyum için süre vermeye, taahhüt almaya ve kriterlerin sağlanıp sağlanmadığını denetlemeye yetkilidir.

(5) Yönetim kurulu, birinci fıkranın (c) bendi ile ikinci fıkranın (b) bendinde yer alan asgari özkaynak tutarlarını ilgili sermaye piyasası ve bankacılık düzenlemeleri ile piyasa şartlarını dikkate alarak Kurul onayıyla artırmaya veya eski düzeyine kadar indirmeye yetkilidir.

MADDE 9- Üyelik başvurusu ve faaliyete geçiş

(1) Üyelik için başvuracak kuruluşların, Takasbank Genel Müdürlüğüne hitaben başvuru talebini ve bu Yönergede üyelik için aranan şartların yerine getirildiğini tevsik eden bilgi ve belgeleri içeren bir yazı ile müracaatta bulunması ve bu yazının ekinde, Merkezi Takas Yönetmeliği'nin 10 uncu maddesinde belirtilen bilgi ve belgeler ile aşağıda belirtilen belgeleri Takasbank'a göndermeleri gerekmektedir.

- a) Üyelik başvuru formu,
- b) Yetki Belgesi (örneği),
- c) Doğrudan merkezi karşı taraf üyeliği için başvuran yatırım kuruluşlarının Piyasa'da faaliyet gösterdiğine dair Borsadan alınacak belge,
- ç) Üyelik Sözleşmesi ve Sözleşme Öncesi Bilgi Formu
- d) Nakit, Kıymet, Teminat, Şartlı Virman ve Elektronik EFT Talimatı Taahhütnamesi,
- e) Faks Cihazı ile İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş.'ye Gönderilecek Müşteri Talimatları ile İlgili Uygulama Sözleşmesi,
- f) Takasbank tarafından ilgili mevzuat çerçevesinde talep edilecek diğer belgeler

(2) Üyelik başvurularının Takasbank tarafından değerlendirmeye alınması için, bu maddenin birinci fıkrasında yer alan bilgi ve belgeler ile Takasbank tarafından istenecek diğer bilgilerin tamamlanmış olması gerekir. Takasbank yapılan başvuruları, başvurunun tam ve eksiksiz olarak yapılmasını müteakip 60 gün içerisinde, 8 inci maddede aranan şartların yerine getirilip getirilmediği açısından değerlendirir. Başvuruya ilişkin Takasbank tarafından alınan karar, 2 ay içerisinde gerekçesi ile birlikte, ilgiliye yazılı olarak bildirilir.

(3) Üyelik başvurusu kabul edilen kurumun Takasbank nezdinde faaliyetlerine başlayabilmesi için üyelik başvurusunun uygun görüldüğünün tebliğinden itibaren 1 ay içerisinde;

- a) Üyelik giriş ücretini yatırması,
- b) Üyelik teminatını yatırması,
- c) Garanti Fonu katkı payını yatırması,
- ç) Takasbank sistemi üzerinde Üye adına işlem yapacak olan personeli yetkilendirmesi gerekir. Aksi takdirde ilgili kuruma verilen üyelik izni iptal edilir. Söz konusu yükümlülüklerin yerine getirildiği tarih, kurumun Piyasa'da sunulan merkezi karşı taraf

hizmetine üye olduğu tarih olarak kabul edilir ve Üye bu tarihten itibaren işlem yapmaya hak kazanır. Bu fıkranın (a), (b) ve (c) bentlerinde yer alan koşulları yerine getirmeyen Üye, hesap açma işlemi yapamaz.

MADDE 10 – Üyelerin genel yükümlülükleri

(1) Üyelerin aşağıda sayılan hususlara uyması zorunludur:

a)Bu Yönerge ve ilgili diğer mevzuatla merkezi karşı taraf hizmetine ilişkin olarak belirlenen tüm ilke ve kurallara uygun hareket etmek,

b)Müşterilerine ve diğer Üyelere karşı iyi niyet ve dürüstlük ilkelerine uygun davranmak,

c)Takasbank tarafından öngörülen garanti fonu katkı paylarını yatırmak,

ç)Merkezi karşı taraf üyesi olabilmek için gerekli iç kontrol, risk yönetimi ve iç denetim mekanizmalarının sürekliliğini sağlamak amacıyla gerekli tüm önlemleri almak,

d)Takasbank nezdinde üye hesapları ile bunlara bağlı alt hesapların taşınmasının gerektiği hallerde devralacak bir genel merkezi karşı taraf üyesinin önceden belirlenmiş olması halinde müşterileri ile imzaladığı çerçeve sözleşmelerde söz konusu hususa ilişkin bilgilere yer vermek,

e)Müşteri varlık ve teminatlarının izlenmesine ve saklanmasına ilişkin Kanun ve diğer ilgili düzenlemelerde yer alan tüm ilke ve kurallara uygun hareket etmek,

f)Takasbank tarafından talep edilen aidat, ücret, komisyon ve diğer yükümlülükleri süresi içinde yerine getirmek,

g)Takasbank nezdindeki tekil veya çoklu pozisyon ve teminat hesapları ile kendi nezdindeki müşteri pozisyon ve teminatlarına ilişkin kayıtlar arasında sürekli mutabakatı tesis etmek,

ğ)Teminatların izlendiği hesapların yapısı ve Takasbank tarafından sağlanan ayırtıştırmanın kapsamı, Takasbank nezdinde açılan teminat hesapları üzerindeki tasarruf yetkisinin Üyeye ait olduğu ve Takasbank tarafından bu yetkinin sadece bulunması gereken teminatla sınırlı olarak kısıtlandığı hususlarında müşterilerinin tam ve doğru olarak bilgilendirilmesini temin etmek,

h)Müşterilerine ait teminatları Takasbank nezdindeki ilgili teminat hesaplarına yatırmak,

ı)Bu Yönerge kapsamındaki iş ve işlemleri ile ilgili olarak Takasbank ve Kurul tarafından gerekli görülen hususlarda talep edilecek her türlü bilgi ve belgeyi vermek ve Takasbank ile Kurul tarafından görevlendirilenlerce yapılacak incelemelerde her türlü desteği sağlamak,

i)Takasbank tarafından kararlaştırılan kayıtları tutmak, bilgi ve belgeleri usulüne göre düzenlemek; bunları periyodik olarak veya Takasbank'ın istediği zamanlarda Takasbank'a iletme ve söz konusu kayıt ve belgeleri 2 yıl boyunca saklamak,

j)Bu Yönerge kapsamındaki diğer yükümlülüklerini süresi içerisinde ve eksiksiz olarak yerine getirmek.

(2) Herhangi bir Üyenin, yükümlülüklerini kısmen veya tamamen yerine getiremeyeceğini öngörmesi halinde, durumu sebeplerini de içeren tüm tevsik edici bilgi ve belgelerle birlikte ivedilikle Kurula ve Takasbank'a bildirmesi zorunludur. Söz konusu bildirim, Takasbank'ın bu Yönergede belirlenen tedbirleri almasına engel teşkil etmez.

MADDE 11 – Genel Merkezi Karşı Taraf Üyelerinin sorumluluğu

(1) Bir işlemci kuruluşun takas işlemlerini gerçekleştiren genel merkezi karşı taraf üyesi, ilgili işlemci kuruluşun kendisi üzerinden gerçekleştirdiği işlemlere ilişkin

yükümlülüklerini Takasbank'a karşı kayıtsız şartsız yerine getirmekle sorumludur. Takası gerçekleştiren genel merkezi karşı taraf üyesi ile takas işlemlerini gerçekleştirdiği işlemci kuruluş; işlemci kuruluşun kendisine ve müşterilerine ait ilgili genel merkezi karşı taraf üyesi üzerinden gerçekleştirdiği işlemler nedeniyle Takasbank'a karşı oluşan yükümlülüklerden müşterek borçlu ve müteselsil kefil olarak sorumludurlar.

(2) Bir genel merkezi karşı taraf üyesi; takas işlemlerini gerçekleştirdiği işlemci kuruluşların, 12 inci maddedeki yükümlülükleri yerine getirip getirmediğini takip etmekle, yükümlülüklerin yerine getirilmediğinin anlaşılması halinde gerekli tüm tedbirleri almakla ve tedbirlere rağmen yükümlülüklerin hala yerine getirilmediğinin tespiti halinde ise aynı maddenin üçüncü fıkrasında yer alan hükümlere uygun hareket etmekle görevlidir.

(3) Genel merkezi karşı taraf üyesinin bu maddenin ikinci fıkrasında ifade edilen sorumluluğu, ilgili işlemci kuruluşun Piyasa'da gerçekleştirdiği işlemlerden dolayı Takasbank'a karşı olan tüm hak, yükümlülük ve hesaplarının başka bir genel merkezi karşı taraf üyesine devri veya tasfiyesinin gerçekleşmesi şartıyla kaldırılır.

MADDE 12– İşlemci kuruluşların sorumluluğu

(1) İşlemci kuruluşların pozisyon ve teminatları genel merkezi karşı taraf üyelerine bağlı münhasıran açılmış alt hesaplarda izlenir.

(2) İşlemci kuruluşlar aşağıdaki hususların temini ile yükümlüdür:

a) Müşteri pozisyon ve teminatlarının, gerek kendisi gerekse genel merkezi karşı taraf üyesi nezdinde izlenmesi ve teminatlandırma yöntemleri ile ilgili olarak bu Yönergede yer alan düzenlemelere uymak,

b) Müşteri varlık ve teminatlarının izlenmesine ve saklanmasına ilişkin Kanun ve diğer ilgili düzenlemelerde yer alan tüm ilke ve kurallara uygun hareket etmek,

c) Bağlı olduğu genel merkezi karşı taraf üyesi nezdindeki kendi müşterilerine ait hesaplar ile kendi nezdindeki müşteri pozisyon ve teminatlarına ilişkin kayıtlar arasında sürekli mutabakatı tesis etmek,

ç) Kendi müşterilerine ait genel merkezi karşı taraf üyesi nezdinde açılan teminat hesapları üzerindeki tasarruf yetkisinin ilgili genel merkezi karşı taraf üyesine ait olduğu ve Takasbank tarafından bu yetkinin sadece bulunması gereken teminatla sınırlı olarak kısıtlandığı hususlarında müşterilerinin tam ve doğru olarak bilgilendirilmesini temin etmek,

d) Bu Yönerge kapsamındaki iş ve işlemleri ile ilgili olarak ilgili genel merkezi karşı taraf üyesi, Takasbank ve Kurul tarafından gerekli görülen hususlarda talep edilecek her türlü bilgi ve belgeyi vermek ve Takasbank ile Kurul tarafından görevlendirilenlerce yapılacak incelemelerde her türlü desteği sağlamak.

(3) İlgili genel merkezi karşı taraf üyesi tarafından, herhangi bir işlemci kuruluşun bu maddenin ikinci fıkrasında sayılan yükümlülüklerini kısmen veya tamamen yerine getirmediğinin tespiti halinde durum söz konusu yükümlülüklerin yerine getirilmediğini tevsik edici tüm bilgi ve belgelerle birlikte ivedilikle Takasbank'a iletilir ve söz konusu aykırılıkların giderilmesini teminen gerekli tüm tedbirler alınır.

(4) Genel merkezi karşı taraf üyesi tarafından alınan tüm tedbirlere rağmen ilgili işlemci kuruluşun yükümlülüklerini tam olarak yerine getirmediği hallerde işlemci kuruluşun müşterilerine ait pozisyon ve teminatlar, aralarındaki sözleşme çerçevesinde ilgili genel merkezi karşı taraf üyesinin Takasbank'a ilettiği talep üzerine, talepte bulunan genel merkezi karşı taraf üyesine devredilir. İşlemci kuruluş devredilen müşteri pozisyon ve teminatlarına ilişkin sahiplik bilgilerini, devralan Üyeye bildirir. Takasbank tarafından, ilgili genel merkezi karşı taraf üyesinden alınan devir gerekçeleri ile devir işlemi hakkında 1 işgünü içinde Kurula, Borsaya ve ilgili kamu otoritesine bilgi verilir.

(5) İşlemci kuruluşlara ilişkin ilgili oldukları diğer düzenlemelerde yer alan hükümler saklıdır.

MADDE 13- Üyelerin Piyasa işlem faaliyetlerinin kısıtlanması

(1) Üyelerin bu Yönerge kapsamındaki faaliyetleri, aşağıdaki durumlarda Takasbank tarafından kısıtlanabilir.

a)Merkezi Takas Yönetmeliği'nin 13 üncü veya Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'nin 14 üncü maddesi uyarınca takas hizmeti verilen piyasa veya sermaye piyasası araçlarında faaliyetlerinin sınırlandırılması veya geçici olarak durdurulması,

b)Yönerge, Prosedür ve üyelik sözleşmesinde belirlenen yükümlülüklerin yerine getirilmemesi,

c)Üye ile ilgili; protesto, haciz, ihtiyati tedbir gibi olumsuzluklar tespit edilmesi, faaliyetlerinin geçici veya sürekli olarak durdurulması, ilgili faaliyet izninin kaldırılması, herhangi bir nedenle Piyasada işlem gören sermaye piyasası araçları ile ilgili işlem yapmasının yasaklanması, haklarında tedrici tasfiye ya da iflas kararı verilmiş olması,

ç)Takasbank tarafından periyodik olarak yapılan; istihbarat, mali tahlil ve/veya derecelendirme çalışması sonucu Üyenin kredi değerliliğinin olmadığı veya azaldığının tespit edilmesi.

(2) Üyeler, haklarında Kurul tarafından getirilen işlem yasağı ve benzeri kısıtlamalar olan kişilere ait hesaplarda işlem yapamazlar.

(3) Bu maddede yazılı durumlardan birinin ortaya çıkması halinde Takasbank, Üyenin mevcut pozisyonlarının Yönerge'nin 43 üncü madde hükümleri çerçevesinde kısmen veya tamamen tasfiye edilmesini kararlaştırabilir.

(4) Üyenin faaliyetlerinin bu maddede yer alan hususlar nedeniyle kısıtlanması halinde durum, Borsa'ya, Kurul'a ve ilgili kamu otoritesine ivedilikle bildirilir.

MADDE 14- Üyeliğin sona ermesi

Merkezi Takas Yönetmeliği'nin 13 üncü maddesinin ilgili hükümleri ile Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'nin 15 inci maddesi hükümleri doğrultusunda üyelik sona erdirilebilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Hesap İşlemleri

MADDE 15 - Hesap türleri

(1) Takasbank nezdinde “İşlem Hesabı”, “Saklama Hesabı”, “İşlem ve Saklama Hesabı” olmak üzere üç farklı türde hesap açılabilir.

(2) İşlem Hesabı, Piyasada alım satım işlemlerinin gerçekleştirildiği ancak herhangi bir pozisyon ve teminat takibinin yapılmadığı hesap olup, emirler ve işlemler bu tür hesaplar bazında izlenir. Takasbank nezdinde açılan bir işlem hesabının Piyasada işlem yapabilmesi, ancak bu hesabın bir saklama hesabı ile ilişkilendirilmesi ve saklama hesabının ait olduğu Üye tarafından bu işlemin onaylanması halinde mümkündür. Bir işlem hesabı yalnızca bir saklama hesabıyla ilişkilendirilebilir.

(3) Saklama Hesabı, pozisyonların, bu pozisyonlarla ilişkili risklerin ve teminatların izlendiği ancak işlem gerçekleştirilemeyen hesaptır. Bir saklama hesabı birden fazla işlem hesabı ile ilişkilendirilebilir.

(4) İşlem ve Saklama Hesabı, hem işlem gerçekleştirilebilen hem de pozisyonların, bu pozisyonlarla ilişkili risklerin ve teminatların izlendiği hesaptır.

MADDE 16 - Hesapların açılması

(1) İşlem yapılacak hesapların Takasbank sisteminde tanımlanmış olması gerekir.

(2) Takasbank sisteminde ilgili hesapların oluşturulabilmesi için öncelikle bu hesap sahiplerine ilişkin kimlik bilgileri ve diğer bilgilerin MKK’da tanımlanması gereklidir. Açılan hesaplara ilişkin kimlik bilgilerinin MKK tarafından Takasbanka iletilmesi sonrası ilgili hesaplar Takasbank nezdinde açılır.

(3) İşlemci kuruluşların adına işlem yapmak istedikleri müşterileri ve kendi portföyleri için genel merkezi karşı taraf üyesi nezdinde hesap açılması zorunludur.

MADDE 17 - Ayırıştırma

(1) Takasbank nezdinde “Müşteri” ve “Portföy” olmak üzere iki farklı tipte hesap açılabilir. Müşteri hesabı, Üyenin müşterileri için yaptığı işlemlerin izlendiği hesaptır. Portföy hesabı ise, Üyenin kendi portföyü için yaptığı işlemlerin izlendiği hesaptır. Piyasada müşteri pozisyon ve teminatları, Üyenin kendi portföy ve teminatlarından ayrı şekilde izlenir. Üyenin kendi portföyüne ait pozisyon ve teminatlar, münhasıran üyeler için açılacak pozisyon hesabı ve ilişkili işlem ve teminat hesabında izlenir. Her üyenin portföy hesabı bulunması zorunludur. Üyelerin içerisinde Borsa mevzuatı çerçevesinde piyasa yapıcı niteliğinde olanlar, piyasa yapıcı hesabı açabilirler. Piyasa yapıcı hesabı piyasa yapımcıların, sadece piyasa yapıcılık faaliyetleri çerçevesinde kendi portföyü için gerçekleştirdiği işlemleri takip ettiği hesaptır.

(2) Üyelerin, müşteri pozisyonlarını Takasbank sisteminde açacakları tekil pozisyon hesaplarında izlemesi esastır. Tekil pozisyon hesaplarında izlenen müşteri pozisyonlarıyla ilişkili teminatlar sadece ilgili müşterinin yükümlülüklerinin tasfiyesinde kullanılabilir.

(3) Portföy yöneticiliği faaliyetleri çerçevesinde gerçekleştirilen işlemlerle sınırlı olmak üzere çoklu pozisyon hesapları açılabilir. Çoklu pozisyon hesaplarının açılması üye bazında kısıtlanabilir. Takasbank tarafından çoklu pozisyon hesapları ile ilişkilendirilmiş bu nitelikteki teminat hesaplarına Üye tarafından yatırılan teminatların Üyeye ait olduğu kabul edilir. Hesapların açılmasına ilişkin esaslar Prosedürde belirlenir.

MADDE 18 – Hesap Taşıma

(1) Pozisyon ve teminatların taşınmasında Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği’nin 26 ncı maddesindeki usul ve esaslar uygulanır.

(2) Bir müşteriye ait Üye nezdindeki hesabın tüm açık pozisyonlarının ve teminatlarının bir başka Üye nezdindeki hesabına aktarılmasına “hesap taşıma” denir. Hesap taşıma işlemi, Takasbank tarafından tutulan kayıtlar üzerinden, ilgili teminat hesaplarıyla birlikte yapılır. Üçüncü fıkra kapsamında yapılacak taşıma işlemleri haricinde, hesap taşıma işlemlerinde üyenin ilgili müşterisinin yazılı onayını alması zorunludur. Takasbank hesap taşıma taleplerini,

hesapların taşınacağı üyenin limit ve pozisyon sınırlamalarına uyumunu gözeterek yerine getirir.

(3) Üyelik faaliyetleri kısıtlanan veya üyeliği sona erdirilen bir Üyeye bağlı hesaplarda izlenen pozisyonlar ile bu pozisyonlarla ilişkili teminatların bir başka Üyeye aktarılması durumunda ise, taşıma işlemleri;

a)Devreden Üye ile Takasbank arasında imzalanmış olan sözleşmede devralacak Üyeye ilişkin önceden bir belirleme yapılmış olması halinde sözleşmede yer alan hükümler çerçevesinde,

b)Devreden Üye ile Takasbank arasında imzalanmış olan sözleşmede devralacak Üyeye ilişkin önceden bir belirleme yapılmamış olmasına rağmen taşımanın gerçekleşeceği tarihe kadar devreden Üyenin devralacak bir Üye ile sözleşme yapması halinde bu sözleşmede yer alan hükümler çerçevesinde,

c)Bu fıkranın (a) ve (b) bentlerinde yer alan hükümlere uygun olarak bir belirleme yapılmamış olması durumunda ise Takasbank tarafından devralacak bir Üyenin bulunabilmesi halinde,

Takasbank tarafından gerçekleştirilir.

(4) Hesap taşıma işlemlerinin üçüncü fıkra kapsamında yapılması durumunda aktarılan hesaplarda yer alan teminatlar, faaliyetleri kısıtlanan veya üyeliği sona erdirilen Üye nezdindeki kayıtlarla Takasbank kayıtları arasında mutabakat sağlanana kadar çekilemez. Haklarında adli ve idari mercilerce tasfiye süreci başlatılan üyelere bağlı hesaplardaki teminat ve pozisyonların taşınması veya müşterilerine ait kalan teminatlar Kanunla belirlenen yetkili mercilere Kurul düzenlemeleri de dikkate alınarak ödenir veya teslim edilir.

(5) Üyenin ilgili piyasa veya sermaye piyasası aracındaki faaliyetlerinin kısıtlanması veya üyeliğinin sona erdirilmesi halinde, bağlı müşteri hesaplarından taşınabilecek ya da iade edilebilecek teminat tutarı, temerrüt sonrasında doğan değişim teminatı tutarlarının hesaplara yansıtılmasını takiben kalacak teminat miktarıyla sınırlıdır.

(6) Pozisyon ve teminatları devralacak bir Üyenin bulunamaması, bulunması için yeterli süre olmaması veya teminat açığı sebebiyle taşınamayan veya pozisyonların tasfiyesi sonrasında teminat açığı oluşan hesaplar, Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'nin Beşinci Bölümündeki esaslar dâhilinde tasfiyeye tabi tutulabilir. Devralacak bir Üye bulunamaması sebebiyle taşınamayan hesaplardaki pozisyonların tasfiyesi sonrasında kalabilecek teminatlar Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'nin 27 nci maddesi çerçevesinde iade olunur.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Takas Esasları

MADDE 19 - Takasbank'ın sorumluluğu

(1) Takasbank, Piyasada gerçekleştirilen işlemlerde açık teklif yöntemiyle merkezi karşı taraftır. Alıcıya karşı satıcı, satıcıya karşı ise alıcı konumunda takasın tamamlanmasını taahhüt eder. Takasbank; Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'nin 36 ncı maddesi ile belirlenen sınırlar saklı kalmak kaydıyla, Üyeler tarafından bu Yönergede ve mevzuatta belirlenen usul ve esaslara uygun olarak piyasada yaptıkları işlemlerden kaynaklanan takas yükümlülüklerini merkezi karşı taraf olarak üstlenir.

Açık teklif yönteminde Takasbank'ın işlemin taraflarına karşı olan yükümlülüğü, alım ve satım emirlerinin Piyasada eşleştiği anda başlayıp, takasın tamamlanmasıyla son bulur. Borsa tarafından iptal edilen işlemlere ilişkin, Takasbank'ın taraflara karşı olan yükümlülüğü, işlemin iptal edildiği andan itibaren ortadan kalkar. Takasbank, Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliğinin 5 inci maddesinin 4 üncü fıkrası çerçevesinde işlem bazında Üyeye içsel ve

dışsal derecelendirme notları, özkaynakları ve bankadaki geçmiş işlem hacim bilgileri dikkate alınarak tahsis etmiş olduğu limitin aşıldığı durumda, 24 üncü madde hükümleri saklı kalmak üzere, imtina ettiği işlemlerden kaynaklanabilecek zararlardan sorumlu değildir.

(2) Piyasada gerçekleşen işlemlerde Takasbank'ın muhatabı Üyelerdir. Üyelerin müşterilerine karşı ve genel merkezi karşı taraf üyelerinin işlemci kuruluşlara karşı olan yükümlülüklerinden Takasbank sorumlu değildir.

(3) Temerrüt durumunda ortaya çıkacak likidite ihtiyaçlarının ve zararın karşılanmasında Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'nin beşinci bölümünde yer alan hükümler uygulanır.

MADDE 20 - Takasa ilişkin genel esaslar

(1) Merkezi Takas Yönetmeliği, bu Yönerge ve Prosedür çerçevesinde yapılacak tüm iş ve işlemlerde, işlemlerin Üyelerin müşterilerine ait olup olmadığına bakılmaksızın, Takasbank tarafından sadece ilgili Üye muhatap alınır. Bu şekilde, müşterilerine ait iş ve işlemlerde ilgili Üyenin, müşterileri adına teminat tamamlama çağrısı dahil olmak üzere her türlü bildirim alma ve her türlü işlemi gerçekleştirme hususlarında tam yetkili olduğu kabul edilir. Bu çerçevede Takasbank'ın, müşteri işlemleri için ilgili Üyeye yapacağı teminat tamamlama çağrısına rağmen bu hesaplara ilişkin yükümlülüğün zamanında yerine getirilmemesi durumunda, müşterilere herhangi bir bildirim yapılmasına gerek olmaksızın müşteri hesapları üzerinde, temerrüdün sona erdirilmesi amacıyla pozisyonların re'sen kapatılması, nakit dışı teminatların nakde çevrilmesi dahil olmak üzere her türlü tasarrufta bulunmaya tam yetkili olduğu kabul edilir.

(2) Üyelerin Takasbank nezdinde açtıkları portföy ve müşteri hesaplarında yer alan açık pozisyonları, Garanti Fonu katkıları ile nakit ve nakit dışı teminatları Takasbank tarafından güncelleme işlemine tabi tutulur. Takasbank, hesap güncelleme işlemlerini gün içerisinde birden fazla kez de gerçekleştirebilir.

(3) Piyasada gerçekleştirilen işlemlerin takasında Takasbank ile üye arasındaki ilişki açısından teslim karşılığı ödeme prensibi uygulanır. Üye, teminat tamamlama çağrısından doğan borcunu takas süresi sonuna kadar kapatmakla yükümlüdür.

(4) Teminat yatırma, çekme, değerlendirme, hesap güncelleme ve yükümlülüklerin yerine getirilmesi işlemleri hesap bazında gerçekleştirilir.

(5) Vadeli işlem ve opsiyon sözleşmelerinin kullanıma konu olmaları durumunda, eşleşme yöntemi, fiziki teslimatlarda kıymetlerin takası ve diğer hususlar Prosedürde belirlenir.

MADDE 21 - Takas işlemlerine ilişkin süreler

Takas süreleri, Borsa'nın görüşü alınarak Prosedürde belirlenir. Merkezi Takas Yönetmeliği'nin 24 üncü maddesinin ikinci fıkrası hükmü saklıdır.

MADDE 22 - Pozisyon limiti

(1) Piyasada "Sicil bazında pozisyon limiti", "Piyasa bazında pozisyon limiti" ve "Üye bazında pozisyon limiti" olmak üzere üç tip pozisyon limiti uygulanabilir.

(2) Sicil bazında pozisyon limiti, aynı dayanak varlığa bağlı tüm sözleşmeler için bir sicile bağlı tüm hesaplarda alınabilecek aynı yönlü pozisyonların karşılık gelebileceği azami dayanak varlık sayısıdır.

(3) Piyasa bazında pozisyon limiti, aynı dayanak varlığa bağlı tüm sözleşmeler için piyasadaki açık pozisyon toplamının karşılık gelebileceği azami dayanak varlık sayısıdır.

(4) Üye bazında pozisyon limiti aynı dayanak varlığına bağlı tüm sözleşmeler için bir üyeye bağlı tüm hesaplarda alınabilecek aynı yönlü pozisyonların karşılık gelebileceği azami dayanak varlık sayısıdır.

(5) Pozisyon limitlerine ilişkin tutarlar, limit hesaplamalarında dikkate alınacak hususlar ile limitlerin aşılması durumunda ilgili hesaplarda uygulanacak işlemler Borsanın görüşü alınarak Prosedürde belirlenir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Risk Yönetimi ve Teminatlandırma Esasları

MADDE 23- Risk yönetimi

(1) Piyasa risk yönetimi Takasbank tarafından yapılır.

(2) Piyasada gerçekleşen işlemler gerçek zamanlı olarak Takasbank tarafından Borsa'dan alınarak pozisyona dönüştürülür. Pozisyonu güncellenen hesaplar için son açık pozisyon ve Prosedürde belirlenen maktu, oransal veya portföy bazlı teminatlandırma yöntemine göre en az %99; 50 güven düzeyi ve 2 iş günlük elde tutma süresi olmak üzere Prosedürde belirlenecek güven düzeyi ve elde tutma süreleri kullanılarak "başlangıç teminatı" hesaplanır. Takasbank bu oran ve tutarların altında kalmamak şartıyla, üyeler bazında farklı teminat oran ve tutarları belirleyebilir, gün içi sürdürme seviyesi uygulaması yapabilir. Gün içi sürdürme seviyesine ilişkin hususlar Prosedürde belirlenir.

(3) Piyasada emir öncesi risk yönetimi uygulanır. Emir öncesi risk yönetimine ilişkin usul ve esaslar Borsanın görüşü alınarak Prosedürde belirlenir.

MADDE 24 - Risk limitleri

(1) Takasbank, Üyelere mali yeterlilikleri nispetinde risk limitleri tanımlar. Risk limitleri Üyelerin taşıdıkları pozisyonlar ile bağlantılı risk limiti hesaplamasına esas bulunması gereken teminat tutarları üzerinden belirlenir.

(2) Her bir Üye için tanınmış olan risk limiti o Üyeye mahsustur ve Takasbank tarafından ilgili Üyeye bildirilir.

(3) Üyenin kendisi ve müşterileri için almış olduğu tüm pozisyonlardan kaynaklı risk limiti hesaplamasına esas bulunması gereken teminat tutarının risk limitini aşp aşmadığı Prosedürde belirlenen esaslara göre kontrol edilir.

(4) Üyenin risk limitini aşması durumunda aşan kısım kademeli olarak Prosedürde belirlenecek katsayılar ile çarpılır ve elde edilen toplam tutar, Üyenin risk limitlerine ilişkin aşimlardan kaynaklanan yükümlülüklerinin takip edildiği ilave işlem teminatı hesabına yansıtılır. İlave işlem teminatını Prosedürde belirlenen süre içinde tamamlamayan üyenin tüm hesapları üzerinden emir iletimi engellenir.

(5) Üyenin kendisi ve müşterileri için almış olduğu tüm pozisyonlardan kaynaklı risk limiti hesaplamasına esas bulunması gereken teminat tutarının üyeye tanımlanan risk limitine oranının Prosedürde belirlenen azami oranı aşması durumunda ilave işlem teminatı hesabı teminat bakiyesinin yeterli olup olmadığına bakılmaksızın Üyenin tüm hesapları üzerinden emir iletimi durdurulur. Risk limiti hesaplamasına esas bulunması gereken teminat tutarının, üyeye tanımlanan risk limitine oranının Prosedürde belirlenen seviyenin altına inmesi durumunda, emir iletimine tekrar izin verilir..

(6) Bu madde çerçevesinde hesaplanacak olan ilave işlem teminatı Üye tarafından 28 inci maddede sayılan teminat olarak kullanılabilir. Kıymet türleri arasında yatırılır. Teminatların Üyenin kendisine ait olan veya üzerinde tasarruf hakkına sahip olduğu varlıklardan karşılanması zorunludur.

MADDE 25 - Kar veya zararın hesaplanması

(1) Piyasada yapılan işlemler sonucunda oluşan pozisyonlardan kaynaklanan kar veya zarar hesaplamaları Takasbank tarafından gerçekleştirilir. Hesaplamalar, Üyelere sistem üzerinden raporlanır. Kar veya zarar hesaplamalarına ilişkin usul ve esaslar Prosedürde belirlenir.

MADDE 26 - Kar veya zarar tutarlarının hesaplara yansıtılması

(1) Takasbank tarafından, piyasada yapılan işlemler sonucunda oluşan karların, zararların, prim borç ve alacaklarının hesaplara yansıtılmasına ilişkin esaslar Prosedürde belirlenir.

(2) Seans kapanışından sonra vadeli işlem ve opsiyon sözleşmelerine ait gün sonu uzlaşma fiyatları belirlenir ve tüm hesaplar güncellenir. Toplam teminatı, bulunması gereken teminat seviyesinin altına düşen hesaplar için Takasbank tarafından sağlanan üye ekranlarına mesaj veya raporlama yoluyla 32 inci maddedeki hükümler çerçevesinde “teminat tamamlama çağrısı” yapılır. Üyelerin teminat tamamlama çağrısı yükümlülüklerini yerine getirme süreleri Prosedürde belirlenir.

ALTINCI BÖLÜM

Teminatlara İlişkin Esaslar

MADDE 27 – Üyelik teminatı

(1) Takasbank’a olan aidat, ücret, komisyon ve diğer yükümlülüklerin kendilerine verilen süre içerisinde yerine getirilmemesi durumunda ortaya çıkabilecek zararların telafisi amacıyla, genel merkezi karşı taraf üyeleri 10.000 TL, doğrudan merkezi karşı taraf üyeleri ise 5.000 TL üyelik teminatı yatırılır. Bu tutar Piyasada yaşanan gelişmeler dikkate alınarak Yönetim Kurulu tarafından yeniden belirlenebilir. Üyelik teminatı Türk Lirası olarak yatırılır.

(2) Üyelerin Takasbank’a olan yükümlülüklerini yerine getirmemeleri durumunda, Takasbank ilgili tutarı üyelik teminatından tahsil eder. Söz konusu tahsilat sonrasında Üye, üyelik teminatını 3 işgünü içerisinde olması gereken tutara tamamlar. Eksik tutarın tamamlanmaması durumunda, söz konusu tutar Üyeden re’sen tahsil edilir.

(3) Üyeliğin sona ermesi durumunda, Üyenin Takasbank’a olan tüm yükümlülüklerinin tasfiye edilmiş olması şartı ile üyelik teminatı iade edilir.

MADDE 28 - İşlem teminatı olarak kabul edilebilecek kıymetler

(1) **(Eklenen: 08.01.2019 tarihli ve 1507 sayılı Genel Mektup ile)** Üyeler tarafından, işlem teminatı yükümlülüklerinin yerine getirilmesi amacıyla aşağıdaki varlıklar kullanılabilir.

- a) Nakit Türk Lirası,
- b) Konvertibl döviz,
- c) Devlet İç Borçlanma Senedi,

- ç) BİAŞ pay piyasasında işlem gören pay senetleri,
- d) Hisse Senedi Şemsiye Fonu Payları,
- e) Borçlanma Araçları Şemsiye Fonu Payları,
- f) T.C. Hazine Müsteşarlığı Varlık Kiralama Anonim Şirketi tarafından ihraç edilen kira sertifikaları,
- g) Elektronik Ürün Sertifikaları (ELÜS),
- ğ) Borsalarda işlem gören standartta altın.
- h) İpotek teminatlı menkul kıymetler, ipoteğe dayalı menkul kıymetler, varlık teminatlı menkul kıymetler ve varlığa dayalı menkul kıymetler
- ı) Borsa İstanbul A.Ş. "C" grubu payları

(2) Teminatların yatırılması ve çekilmesine ilişkin usul ve esaslar, teminata kabul edilecek ELÜS türleri ile diğer hususlar Prosedürde belirlenir.

(3) Takasbank üyenin kredi değerliliği ile teminat olarak aldığı varlıkların değeri arasında var olabilecek spesifik korelasyon ilişkileri sebebiyle üye ile bağlantılı gördüğü menkul kıymet ve garantileri teminat veya garanti fonu katkı payı olarak kabul etmeyebilir veya bunların teminat ve garanti fonu katkı payı olarak kabul edilmesini sınırlandırabilir. Üyenin kredi değerliliği ile bağlantılı görülen varlıklara ilişkin teminat uygulama esasları Prosedür ile belirlenir.

(4) Teminata kabul edilecek pay senetleri Prosedürde belirlenir.

(5) **(Eklenen: 08.01.2019 tarihli ve 1507 sayılı Genel Mektup ile)** İpotek teminatlı menkul kıymetler, ipoteğe dayalı menkul kıymetler, varlık teminatlı menkul kıymetler ve varlığa dayalı menkul kıymetler grubunda teminat olarak kabul edilecek varlıklara ilişkin kriterler ve bu grupta yer alan kıymetler ile Borsa İstanbul A.Ş. "C" grubu payların teminata kabul edilecekleri tarih Prosedür'de belirlenir.

MADDE 29 - İşlem teminatı kompozisyonu ve değerlendirme katsayıları

(1) Piyasa'da hesaplanan başlangıç ve değişim teminatı toplamının en az % 50'sinin Türk Lirası nakit teminattan oluşması gerekir. Yönetim Kurulu Piyasa'daki gelişmelere göre bu oranı artırmaya yetkilidir. Türk Lirası nakit dışında teminata kabul edilecek diğer varlıklar ve bunlara ilişkin kompozisyon limitleri için aşağıda verilen tabloda belirtilen oranlar uygulanır. Kompozisyon limitleri, yatırılmış nakit ve nakit dışı teminat bakiyelerinin toplamı üzerinden uygulanır. Takasbank Yönetim Kurulu teminat olarak kabul edilecek yeni varlıklar için kompozisyon limitleri belirlemeye veya bu Yönerge ile belirlenmiş olanlar da dahil kompozisyon limitlerinde değişiklik yapmaya yetkilidir.

(Eklenen: 08.01.2019 tarihli ve 1507 sayılı Genel Mektup ile)

İşlem Teminatı Olarak Kabul Edilebilecek Varlıklar	Grup Limiti	Alt Grup Limiti (Grup Limiti Yüzdesi Olarak)
Konvertible Döviz(USD/EUR/GBP)	En Fazla %50	-
DİBS	En Fazla %50	%30 (ISIN Bazında)
T.C. Hazine Varlık Kiralama A.Ş. Tarafından İhraç Edilen Kira Sertifikaları	En Fazla %50	%20 (ISIN Bazında)
İpotek teminatlı menkul kıymetler, ipoteğe dayalı menkul kıymetler, varlık teminatlı menkul kıymetler ve varlığa dayalı menkul kıymetler	En Fazla %50	%40

Borsa İstanbul A.Ş. “C” grubu payları	En Fazla % 50	-
Pay Senetleri	En Fazla %25	%20
Hisse Senedi Şemsiye Fonu Payları	En Fazla %25	%20
Borçlanma Araçları Şemsiye Fonu Payları	En Fazla %25	%20
Elektronik Ürün Sertifikaları (ELÜS)	En Fazla %25	%20
Borsalarda İşlem Gören Standartta Altın	En Fazla %25	-

(2) Teminat olarak yatırılacak kıymetlerin teminat değerlerinin hesaplanmasında kullanılacak kesinti oranlarını yansıtan değerlendirme katsayıları Prosedürde açıklanır. Değerleme katsayıları yılda en az bir kez düzenli olarak gözden geçirilir. Gerekli görüldüğü durumlarda, katsayılar düzenli gözden geçirme dönemi beklenmeden güncellenerek Üyelere duyurulur.

(3) Değerleme katsayılarının hesaplanmasında Takasbank tarafından uygun görülen parametrik, parametrik olmayan veya simülasyon tabanlı istatistiksel yöntemler kullanılır. Teminat değerlendirme katsayılarının belirlenmesinde, ilgili varlığın Takasbank tarafından değerlendirilen kredi riski, vadesi, olağanüstü piyasa koşullarındaki volatilitesi, likiditesi ve varsa kur riski dikkate alınır.

Yapılacak hesaplamalarda kullanılacak istatistiksel güven düzeyi %99,75’den, kullanılacak likidite etme süresi ise 2 iş gününden az olamaz. Hesaplamalarda kullanılacak tarihsel verinin 1 yıldan az olmaması esastır. Yeterli veya hiç tarihsel verinin bulunmadığı varlıklar için değerlendirme katsayıları, benzer niteliklere sahip varlıklar için hesaplanan katsayılar kıyas alınarak belirlenir.

Kompozisyon limitine esas grup limitleri toplam yatırılmış teminat üzerinden hesaplanır. Alt grup limitlerinin hesaplanmasında ilgili varlık tutarının grup limiti uygulanmış toplam değerlendirilmiş kısmı dikkate alınır.

Teminat olarak kabul edilen varlıklar, güncel piyasa fiyatları ile değerlendirilmelerini teminen Takasbank tarafından belirlenen fiyatlar üzerinden gün içerisinde risk hesaplama anlarında, teminat yatırma ve çekme işlemlerinde ve her işlem günü sonunda değerlemeye tabi tutulur. Teminat değerlerinin belirlenmesine ilişkin uygulama esasları Prosedürde açıklanır.

MADDE 30 - Teminat sözleşmesi

(1) Kayden izlenen sermaye piyasası araçlarının teminata konu olması durumunda, Kanun’un 47 nci maddesi uyarınca Takasbank ile Üye arasında yazılı teminat sözleşmesi yapılır.

(2) Kayden izlenen sermaye piyasası araçlarını konu alan teminat sözleşmelerinde, teminatların mülkiyetinin Takasbank’a devrinin kararlaştırılması mümkündür. Teminatların mülkiyetinin devrinin kararlaştırılması halinde Takasbank, sözleşme kurulduğu anda ve teminat konusu sermaye piyasası araçlarının kanuni usullere uyarak devredilmesi sonucu mülkiyet hakkına sahip olur.

(3) Üyenin temerrüdü nedeniyle ya da ilgili mevzuat veya sözleşme hükümlerinde öngörülen nedenlerle teminatlardan Takasbank’ın alacaklarının karşılanması söz konusu olduğunda Takasbank, herhangi bir ihbar veya ihtarda bulunma, süre verme, adli veya idari merciden izin ya da onay alma, teminatın açık artırma ya da başka bir yol ile nakde çevrilmesi gibi herhangi bir ön şartı yerine getirme yükümlülüğü olmaksızın, teminat konusu malvarlığını, borsa veya teşkilatlanmış diğer piyasalarda kote ise bu piyasada satarak satım bedelinden alacağını karşılama hakkına sahiptir. Takasbank, teminatların mülkiyetinin devralmış olması şartıyla, teminat konusu sermaye piyasası araçlarının değerini borçlunun yükümlülüklerinden mahsup etme hakkına da sahiptir.

(4) Teminata bulunan kıymetlerden doğan haklar, teminatı verene aittir. Ancak, Takasbank ile teminat veren arasında yapılan sözleşme ile Kanun'un 47 nci maddesi çerçevesinde teminatların mülkiyetinin Takasbank'a devri kararlaştırılmışsa, teminattan doğan haklar Takasbank'a ait olur. Takasbank, yükümlülüklerin yerine getirilmesi şartıyla, vade sonunda teminatları doğmuş olan hakları ile birlikte Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'nin 27 nci maddesi hükümleri çerçevesinde ve Üye talebi doğrultusunda iade eder.

MADDE 31- Teminatların izlenmesi ve yönetimi

(1) Piyasada müşteri bazlı brüt teminatlandırma yöntemi uygulanır. Tekil hesaplarda yer alan pozisyonlarda ise portföy bazlı net teminatlandırma yöntemi uygulanır. Tekil müşteri pozisyonları ile ilişkili hesaplarda izlenen teminatlar, Üyenin kendi portföyüne ait hesaplardan veya diğer müşteri hesaplarından kaynaklanan teminat açıklarının kapatılmasında veya temerrüdün sonlandırılmasında kullanılamaz.

(2) Kanun'un 79 uncu maddesi uyarınca Takasbank'ın, merkezi karşı taraf olarak yerine getirdiği Piyasa işlemleri nedeniyle teminat olarak aldığı malvarlığı değerleri üzerindeki hak ve yetkisi hiçbir şekilde sınırlandırılmaz. Teminat konusu mal varlığı değerleri üzerinde, Üyenin herhangi bir sebeple tasarruf yetkisinin bulunmaması Takasbank'ın iyi niyetli aynı hak iktisabına engel olmaz. Teminat konusu mal varlığı değerleri üzerinde üçüncü kişilerin istihkak ya da sınırlı aynı hak iddiaları Takasbank'a karşı ileri sürülemez.

(3) Teminat veren hakkında konkordato mühleti tanınması, konkordatosunun tasdiki, iflastan sonra konkordato mühleti tanınması, malvarlığının terki suretiyle konkordato süreci içine girmesi, uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılması, iflası, iflasın ertelenmesi veya 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu çerçevesindeki takip prosedürleri ya da Kanunun tedrici tasfiye ile ilgili hükümleri Takasbank'ın teminatlar üzerindeki hak ve yetkisini hiçbir şekilde sınırlandıramaz.

(4) Teminat olarak kabul edilebilecek varlıklara ilişkin yatırma, çekme ve değiştirme usul ve esasları ile bunlara ilişkin süreler Prosedür'de belirlenir.

MADDE 32 - Teminat tamamlama çağrısı

(1) Teminat tutarı, bulunması gereken teminat seviyesinin altına düşen veya nakit teminat açığı bulunan üyeye teminat tamamlama çağrısı yapılır.

(2) Hesapların güncellenmesi sonucunda, bir hesaptaki tutarın teminat olarak bulunması gereken tutarı aşması halinde, aşan kısım üye tarafından çekilebilir.

(3) Teminat tamamlama çağrısı, Takasbank tarafından sağlanan üye ekranlarına mesaj veya raporlama yoluyla yapılır. Teminat tamamlama çağrısının sistem aracılığı ile gönderilmesi durumunda, başkaca bir ihbar ve bildirim gerek kalmaksızın üyenin çağrıyı aldığı kabul edilir. Üyenin sorumluluğu, Takasbank tarafından yapılan teminat tamamlama çağrısının üyeye ulaştığı anda başlar.

(4) Teminat tamamlama çağrısı bulunan veya temerrüde düşmüş olan üyeler ilgili hesaplarında ancak teminat yatırarak veya risk azaltıcı işlem yaparak teminat tamamlama çağrısı veya temerrüt statüsünden çıkabilirler. Nakit teminat hesabının eksiye dönüşmüş olması halinde sadece nakit teminat yatırmak suretiyle temerrüt durumundan çıkılabilir.

MADDE 33 - Nakit teminatların nemalandırılması

(1) Üyeler tarafından tesis edilen nakit Türk Lirası üyelik teminatı ile işlem teminatları, zorunlu karşılık olarak tesis edilecek kısmı düşüldükten sonra kalan tutar üzerinden, kredi riski ve likidite koşulları dikkate alınarak, Prosedürde belirlenen esaslar çerçevesinde Takasbank tarafından mümkün olan en iyi koşullarla nemalandırır. Nemalandırma işlemi, Takasbank limitleri dâhilinde yapılır.

(2) Nemalandırılma sonucu elde edilen brüt nema tutarlarından, vergi ve diğer yasal yükümlülükler ile Takasbank komisyonu düşülür.

YEDİNCİ BÖLÜM

Garanti Fonuna İlişkin Esaslar

MADDE 34 - Garanti Fonu ve genel esaslar

(1) Takasbank, Piyasa’da vereceği MKT hizmeti kapsamında, üyelerin temerrüde düşmesi halinde oluşabilecek zararların ilgili üyelerin teminatlarını aşan kısmı için kullanılmak üzere üyelerin katkı payları ile oluşturulan bir garanti fonu kurar. MKT üyelerinin garanti fonuna katılımı zorunludur.

(2) MKT üyelerinin garanti fonu katkı payları, yatırılmış ve Takasbank tarafından talep edilmesi halinde yatırılacak ilave garanti fonu katkı paylarından oluşur. Garanti Fonunun MKT Yönetmeliği, Yönerge ve Prosedür hükümleri çerçevesinde kullanılması durumunda, MKT üyelerinden yatırılmış garanti fonu katkı payı tutarını geçmemek üzere ilave katkı payı yatırmaları istenebilir. 1 Nisan-31 Mart tarihleri arasındaki bir yıllık dönem içinde Üyelerden en fazla dört sefer ilave katkı payı yatırmaları istenebilir. Bir seferde talep edilebilecek ilave garanti fonu katkı payı, her bir üye için, talebe mesnet teşkil eden temerrütlerin vuku bulduğu ay için hesaplanmış yatırılması gereken garanti fonu katkı payı tutarını aşamaz. İlave garanti fonu katkı payı tutarı, bir kez yatırılmış tutarın tamamı olarak veya dilimler halinde toplam yatırılmış tutarı geçmemek şartıyla birden çok kez talep edilebilir.

(3) Üyelikten ayrılma talebinde bulunan ancak bu talepleri henüz Yönetim Kurulu’nca karara bağlanmamış veya MKT üyeliğinden ayrılma talebi Yönetim Kurulu tarafından kabul edilmiş, ancak yatırılmış garanti fonu katkı payının iadesi için süre verilmiş MKT üyelerinin maruz kalabileceği maksimum garanti fonu yükümlülüğü, talep tarihinde henüz çözülmesi devam eden bir temerrüdün mevcut olmaması halinde, talepte bulunulan ay itibarıyla yatırılmış olması gereken garanti fonu tutarının iki katı, aksi takdirde üç katıdır. Takasbank tarafından muhtemel garanti fonu yükümlülüklerinden kaçınmak için MKT üyeliğinden ayrıldığı veya ayrılma talebinde bulunduğu değerlendirilen kuruluşlar tekrar MKT üyeliğine kabul edilmeyebilir.

(4) Temerrüde düşen Üyenin işlem teminatları, garanti fonu katkısı, varsa sigorta poliçelerinden yapılacak tazminler ve Takasbank tarafından Piyasa’da karşılanmış riskler için yapılan sermaye tahsisleri yetersiz kalmadıkça, diğer Üyelerin garanti fonu katkı paylarına baş vurulamaz.

(5) Üyeliğin sonlanması halinde Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliğinin 33 üncü maddesi hükümleri çerçevesinde garanti fonu katkı payı geri ödenir.

(6) Garanti fonundaki varlıklar amacı dışında kullanılamaz.

(7) Üyeler tarafından garanti fonuna yatırılacak katkı paylarının, kendi mülkiyetlerindeki varlıklardan karşılanması esastır.

(8) Garanti fonu, Takasbank tarafından temsil ve idare edilir.

MADDE 35- Garanti fonunun büyüklüğü ve Üyelerce yapılacak katkı payı miktarı

(1) Garanti fonunun büyüklüğü, en fazla bulunması gereken teminat yükümlülüğüne sahip Üye ile ikinci ve üçüncü en fazla bulunması gereken teminat yükümlülüğüne sahip olan Üyenin stres koşullarında birlikte temerrüdü halinde ortaya çıkacak kaynak ihtiyacının büyük olanından az olamaz. Kaynak ihtiyacı Üyelerin stres koşulları altında hesaplanan risklerinin işlem teminatları ile karşılanabilen kısmı dışında kalan bölümünden oluşur. Stres koşullarındaki riskin istatistiksel yöntemlerle tahmininde sırasıyla %99,75; 2 işgünü ve 5 yıldan az olmamak üzere Prosedürde belirlenen istatistiksel güven düzeyi, elde tutma süresi ve tarihsel veri kullanılır. Takasbank piyasa şartlarını, teminat yoğunlaşmalarını ve temerrüt yönetimi kaynaklarının yeterlilik düzeyini gözeterek, asgari garanti fonu yükümlülüğünü, istatistiksel olarak hesaplanan yükümlülüğünden daha yüksek belirleyebilir.

(2) Garanti fonunun toplam büyüklüğüne ilişkin hesaplama 3 aydan fazla olmamak kaydı ile yenilenerek mevcut garanti fonunun yeterliliği sınanır.

(3) Üyelerin garanti fonuna yapacakları katkı, sabit ve taşımış oldukları riskleri ile orantılı olarak hesaplanan değişken katkı paylarından oluşur.

(4) Sabit katkı payı olması gereken garanti fonu büyüklüğünün üye sayısına bölünmesi ile elde edilen ortalama tutarı geçmeyecek bir seviyede belirlenerek Prosedürde duyurulur.

(5) Değişken katkı payı, Takasbank tarafından üyenin piyasada bulundurması gereken ortalama teminat tutarı gözetilerek hesaplanır. Üye ekranları vasıtasıyla duyurulur.

(6) Bir üyenin yatırılmış garanti fonu katkı payı, sabit katkı payı tutarından az olamaz.

(7) Oluşturulacak garanti fonunun büyüklüğünün hesaplanmasında ve üyelerin değişken katkı payına esas teşkil eden ortalama piyasa katılımının belirlenmesinde kullanılacak veri setinin uzunluğu Prosedürde açıklanır.

(8) Garanti Fonu katkı payı yükümlülükleri her ayın ilk iş günü itibarıyla hesaplanır, takip eden işgünü itibarıyla güncellenir. Prosedürde belirlenen sürede Takasbank tarafından hesaplara yansıtılan garanti fonu katkı payı tutarına isabet eden değerlenmiş teminat tutarının hesaplara yatırılması gerekir. Yatırılmayan tutarlar için temerrüt hükümleri uygulanır.

(9) Üyelerin garanti fonu katkı payı hesaplamaları ilgili üyelerin risk durumu ve piyasa koşulları gözetilerek Takasbank tarafından ayın ilk iş günü beklenmeden yapılabilir.

MADDE 36 - Garanti fonuna katkı payı olarak kabul edilebilecek kıymetler ve katkı payı tamamlama yükümlülüğü

(1) **(Eklenen: 08.01.2019 tarihli ve 1507 sayılı Genel Mektup ile)** Üyeler, Garanti Fonu katkı payı olarak aşağıdaki varlıkları kullanabilir.

- a) Nakit Türk Lirası
- b) Konvertibl döviz
- c) Devlet İç Borçlanma Senedi
- ç) Yatırım Fonu Katılma Belgesi
- d) İpotek teminatlı menkul kıymetler, ipoteğe dayalı menkul kıymetler, varlık teminatlı menkul kıymetler ve varlığa dayalı menkul kıymetler
- e) Borsa İstanbul A.Ş. "C" grubu payları

(2) Garanti fonu katkı paylarına uygulanacak değerleme katsayılarının hesaplanmasında Takasbank tarafından uygun görülen parametrik, parametrik olmayan veya simülasyon tabanlı istatistiksel yöntemler kullanılır. Teminat değerleme katsayılarının belirlenmesinde, ilgili varlığın Takasbank tarafından değerlendirilen kredi riski, vadesi, olağanüstü piyasa koşullarındaki volatilitesi, likiditesi ve varsa kur riski dikkate alınır.

(3) Yapılacak hesaplamalarda kullanılacak istatistiksel güven düzeyi %99,75'den, kullanılacak likide etme süresi ise 2 iş gününden az olamaz. Değerleme katsayısı

hesaplamalarında kullanılacak tarihsel verinin 1 yıldan az olmaması esastır. Yeterli veya hiç tarihsel verinin bulunmadığı varlıklar için değerlendirme katsayıları, benzer niteliklere sahip varlıklar için hesaplanan katsayılar kıyas alınarak belirlenir. Bu çerçevede belirlenecek değerlendirme katsayıları, Prosedürde yer alır.

(4) Değerleme katsayıları bir yıldan fazla olmayan periyotlarda düzenli olarak gözden geçirilir. Gerekli görüldüğü durumlarda, katsayılar düzenli gözden geçirme beklenmeden güncellenerek üyelere duyurulur.

(5) Kullanılan teminat değerlendirme yönteminin geçerliliği Takasbank iç sistem birimlerince de kontrol edilip, yılda en az bir kez denetlenir.

(6) Bulunması gereken katkı payı toplamının en az % 30'luk kısmının nakit Türk Lirası olması zorunludur. Nakit dışı teminatın kompozisyon sınırı hesaplaması toplam yatırılmış katkı payı üzerinden yapılır.

(7) Garanti Fonu katkı paylarının yatırılması ve çekilmesine ilişkin usul ve esaslar Prosedürde belirlenir.

(8) Garanti fonu katkı payı olarak kullanılan nakit dışı varlıklar, güncel piyasa fiyatları ile değerlendirilmelerini teminen, Takasbank tarafından belirlenen fiyatlar üzerinden değerlemeye tabi tutulur.

(9) Günsonu değerlemesi sonucunda katkı payı eksiği bulunan hesaplara, katkı payı tamamlama çağrısı yapılır. Katkı paylarının Prosedürde belirlenen sürenin sonuna kadar tamamlanması gerekir. Tamamlamayan tutarlar için temerrüt hükümleri uygulanır. Takasbank gün içerisinde de katkı paylarını değerlendirerek, katkı payı yeterliliği arayabilir.

(10) Garanti Fonu içindeki nakit dışı varlıklar Üyenin talebi doğrultusunda değiştirilebilir.

MADDE 37 – Garanti fonunun kullanım esasları

(1) Temerrüt yönetiminde, Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'nin 36 ncı maddesinin birinci fıkrasının (d) bendine kadar kullanılabilecek kaynakların yetersiz kalması ve nakit yatırılan garanti fonu katkı paylarının yetersiz kalacağı anlaşıldığında, garanti fonundaki temerrüde düşmemiş üyelere ait nakit dışı katkı payları nakde tahvil edilmeye başlanır.

(2) Garanti fonuna, ilgili temerrüdün vukuundan sonra katılan üyelerce yatırılan veya mevcut üyelerin temerrüdün vukuundan sonra aldıkları risklere karşılık yatırdıkları katkı payları kullanılmaz.

(3) Garanti fonuna başvurulmasını gerektiren hallerde, temerrüt nedeniyle oluşan zararın kapatılmasına kadar geçecek süre içinde garanti fonundan katkı payı çekilmesine izin verilmez.

(4) Katkı paylarına başvurulmasında en likit varlıktan başlayarak, nakde tahvil kabiliyetinin yüksekliği esas alınır. Garanti fonundaki nakit dışı katkı paylarından nakde tahvil edilen ancak kullanılmayan nakit tutarlar, nakit dışı katkı payları kullanılan üyelere oransal olarak iade edilir.

(5) Garanti fonuna maledilecek zararın temerrüde düşmemiş üyelere dağıtımında, üyelerin garanti fonu içindeki payları esas alınır.

(6) Üyeler temerrüt yönetimi çerçevesinde kullanılmış olan yatırılmış garanti fonu katkı payı tutarlarını, 3 iş günü içerisinde tekrar yatırmakla yükümlüdürler.

(7) Garanti fonuna maledilecek zararın fon büyüklüğünün %50'sini aşması muhtemel görüldüğünde, üyelere taahhüt ettikleri ilave katkı paylarını yatırmaları talep edilir. Üyeler ilave katkı paylarını talepten sonra 5 iş günü içinde yatırmakla yükümlüdür. İlave katkı payı talepleri dilimler halinde de yapılabilir. İlgili temerrüdün kapatılmasında kısmen veya hiç

kullanılmayan ilave katkı payları iade edilir. Talep edildiği halde temerrüdün kapatılmasında kullanılmadan tamamen iade halinde, ilave garanti fonu katkı talebinde bulunulmamış sayılır.

(8) Bir aylık dönemde Üyeden diğer üyelerin temerrüdü nedeniyle talep edilebilecek katkı payı toplamı Üyenin ilgili ay için hesaplanan yatırılmış garanti fonu katkı payı yükümlülüğü ile talep edilmesi halinde ilave garanti fonu katkı payı yükümlülüğü toplamını aşamaz.

(9) Temerrüt nedeniyle üyelerden talep edilen ilave garanti fonu katkı paylarının kısmen veya tamamen kullanılması halinde üyelerden garanti fonu yükümlülüklerini 34üncü madde uyarınca hesaplanan miktara tamamlamaları istenir. Aynı ay içerisinde Üyenin diğer üyelerin temerrüdü halinde katlanacağı maksimum zarar sınırını aşan garanti fonu katkı payları ay sonuna kadar sadece kendi temerrütleri halinde kullanılır. 1 Nisan-31 Mart tarihleri arasındaki bir yıllık dönem içinde maksimum ilave garanti fonu katkı payı yükümlülüğünü yerine getiren üyelerden talep edilecek normal garanti fonu katkı payı tutarları içinde bulunulan bir yıllık dönem tamamlanıncaya kadar sadece kendi temerrütleri için kullanılır.

MADDE 38 - Garanti fonundaki nakit katkı paylarının nemalandırılması

(1) Takasbank Üyeler tarafından tesis edilen nakit Türk Lirası garanti fonu katkı paylarının zorunlu karşılık olarak tesis edilecek kısmı düşüldükten sonra kalan tutarı, kredi riski, likidite koşulları dikkate alınarak, Takasbank tarafından mümkün olan en iyi koşullarla nemalandırır. Nemalandırma işlemi, Takasbank limitleri dâhilinde yapılır.

(2) Nakit garanti fonu katkı paylarının zorunlu karşılık oranı düşüldükten sonra kalan tutarının nemalandırılmasından elde edilen brüt nema tutarlarından, Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi (BSMV) vb. yasal maliyetler ile brüt nema tutarının Takasbank tarafından önerilen ve Kurul tarafından uygun görülen bir oranda Takasbank tarafından tahsil edilecek komisyon tutarından bakiye kalan nema, ilgili hesaplara eklenir.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Temerrüt İşlemlerine İlişkin Esaslar

MADDE 39 – Temerrüt

(1) Aşağıdaki durumların varlığı halinde, başkaca bir ihbara gerek kalmaksızın ilgili Üyenin temerrüde düştüğü kabul edilir.

a) Takasbank tarafından açık pozisyonlara ilişkin hesap güncellemesi yapılmasından sonra oluşan teminat tamamlama yükümlülüklerinin, 26 ncı madde çerçevesinde belirlenen süre içerisinde yerine getirilmemesi;

b) Dayanak varlığının işlem gördüğü piyasalarda MKT hizmeti verilmeyen, fiziki teslimata konu sözleşmelerde, takas yükümlülüğünün Prosedürde belirlenen süreye kadar yerine getirilmemesi;

c) Yatırılmış garanti fonu ve ilave garanti fonu katkı payları tamamlama yükümlülüklerinin 38 inci maddenin altı ve yedinci fıkralarında yer alan süreler içerisinde veya 38 inci maddenin dokuzuncu fıkrası çerçevesinde garanti fonu tamamlama yükümlülüğünün süresi içerisinde yerine getirilmemesi;

ç) Yönergenin 13 üncü maddesinin birinci fıkrası (b) bendi kapsamında Üyenin yükümlülüklerinin Takasbank tarafından kapatılmasına karar verilmesi.

(2) Temerrüt durumunda, yükümlülüğün yerine getirilmesine kadar olan süre zarfında Takasbank tarafından temerrüde düşen Üyenin ilgili hesaplarındaki teminatlarını çekmesine izin verilmez.

(3) Takasbank tarafından Üyeye temerrüt halini sona erdirmesi için en fazla temerrüt tarihini takip eden işgünü sonuna kadar süre verilebilir. Bu süre sonuna kadar temerrüt halini sona erdirmeyen Üye hakkında 41 inci madde hükümleri uygulanır.

(4) Dayanak varlığın işlem gördüğü piyasalarda MKT hizmeti verilen sözleşmelerin, pozisyonları nakdi uzlaşma vade bitimini takiben ilgili piyasada oluşturulur ve fiziki teslimat süresi sonuna kadar teminatlandırılır. Temerrütlerde dayanak varlığın işlem gördüğü piyasanın, temerrüt yönetim kuralları geçerli olur.

MADDE 40 – Fiziki Teslimatta Temerrüt

(1) Takasbank'ın mali sorumluluğuna ilişkin Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'nin 36 ncı maddesi ile belirlenen sınırlar saklı kalmak kaydıyla fiziki teslimat işlemlerinde sorumluluğu; fiziki teslimata konu kıymetin takas tarihinde teslim; takas tarihinde teslim edilememesi halinde aşağıda belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde piyasadan temin edilerek iade; iadenin de mümkün olamaması halinde ise yine aşağıda belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde hesaplanan nakit karşılığı ve teslimatın ya da ödemenin yapılacağı güne kadar hesaplanacak olan temerrüt faizi ile sınırlıdır.

(2) Fiziki teslimatta, teslimle yükümlü üyenin temerrüdü durumunda, alacaklı üyeye fiziki teslimata konu kıymetin teslimatı esastır. Fiziki teslimat alacaklısının kıymetlerin bedelini talep hakkı saklıdır.

(3) Fiziki teslimat borçlusuna temerrüt hükümleri saklı kalmak üzere Prosedürde belirlenen esaslar çerçevesinde borçlu olduğu kıymetin teslim için süre verilebilir. Kıymet borcu kısmen veya tamamen temin edildiği takdirde aynı gün içerisinde fiziki teslimat alacaklısına teslim edilir. Fiziki teslimat alacaklısı tarafından kıymetin piyasa bedelinin takas gününde veya ertesi iş günü Prosedürde belirlenen süreye kadar yazılı olarak talep edilmiş olması halinde takas tarihini takip eden gün teslim edilemeyen miktarın bedeli kadar ödeme yapılır. Ödenecek tutarın hesaplamasında kıymetin, Prosedürde belirlenecek değerlendirme kriterleri ile hesaplanan değeri esas alınır.

(4) Nakit bedel talep edilmez ise temin edilemeyen kısım, 41 inci maddede yer alan temerrüt yönetim sürecine ilişkin esaslar çerçevesinde Takasbank tarafından piyasadan en iyi gayret gösterilerek temin edilmeye çalışılır. Kıymetin piyasadan temin edilmesi sırasında Takasbank tarafından katlanılan işlem ücretleri temerrüde düşen Üyenin üyelik teminatlarından tahsil edilir.

(5) Takas tarihinden itibaren iki işgünü içerisinde kıymetin temin edilememesi durumunda, fiziki teslimat alacaklısına teslim edilemeyen miktarın bedeli ödenir. Ödenecek tutarın hesaplanmasında, ilgili kıymetin Prosedürde belirlenecek değerlendirme kriterleri ile hesaplanan değeri esas alınır.

(6) Dayanak varlığın işlem gördüğü piyasalarda MKT hizmeti verilmeyen sözleşmeler için fiziki teslimatta temerrüt durumunda temerrüde düşen üyeye 42 inci madde kapsamında temerrüt faizi uygulanır. Takasbank tarafından fiziki teslimat alacaklısına, fiziki teslimatın tamamı gerçekleştirilene veya nakit ödeme ile fiziki teslimat borcu tasfiye edilene kadar geçecek süre için, 42 inci madde çerçevesinde hesaplanan tutarın Takasbank tarafından belirlenip Kurul tarafından onaylanan Takasbank komisyonu düşüldükten sonra kalan kısmı ödenir.

(7) Fiziki teslimat alacaklısının alacağının Takasbank tarafından nakit olarak ödenmesi halinde fiziki teslimat borçlusunun borcu da nakde dönüşmüş olur. Fiziki teslimat borcu nakde dönüştükten sonra fiziki teslimat borçlusu söz konusu nakdi 42 inci madde kapsamında hesaplanacak olan temerrüt faizi ile birlikte ödemekle yükümlüdür.

(8) Takasbank, borcun kısmen veya tamamen ifa edilmemesinden dolayı temerrüt faizini aşan bir zarara uğramışsa, bu zarar temerrüde düşen Üye tarafından tazmin edilir.

MADDE 41 - Temerrüt yönetim süreci

(1) Takasbank tarafından temerrüde düşmüş Üyenin bu Yönerge kapsamındaki işlemlerinin durdurulmasına ve faaliyetlerinin kısıtlanmasına karar verilmesi halinde, üyenin hesapları üzerinde her türlü işlem yapma yetkisi durdurulur ve Borsa, Kurul ve ilgili Üyeye bildirimde bulunulur.

(2) Temerrüde düşen Üye ve varsa ilgili işlemci kuruluşların Piyasada işlem yapma yetkisinin kaldırılması Borsa'dan talep edilir.

(3) Takasbank, temerrüde düşen Üye hakkında Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri çerçevesinde, sadece bunlarla sınırlı olmamak üzere, aşağıdaki önlemlerin bir ya da birkaçını uygulayabilir.

a) Temerrüt bildiriminden ardından Üyeden talep gelmesi durumunda, Üye hesaplarında bulunan pozisyonların Takasbank'a bir yükümlülük doğurmayacak şekilde kapatılmasının ve/veya Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'nin 26'ncı maddesi uyarınca teminatlarıyla birlikte tamamen ya da kısmen temerrüde düşmemiş bir Üyeye taşınmasının sağlanması,

b) Pozisyonların tamamının ya da bir kısmının Takasbank tarafından re'sen kapatılması;

c) Temerrüde düşen Üyenin kendi portföyüne ve kendisine bağlı teminat açığı bulunan müşteri hesaplarındaki nakit dışı teminatları ve garanti fonu katkı paylarının nakde çevrilmesi;

ç) Üyenin diğer piyasalardaki işlem teminatı fazlalıklarının kullanılması,

d) İlgili piyasada riskinin bulunmaması kaydıyla, Üyenin diğer piyasalardaki garanti fonu katkı paylarının kullanılması,

e) Temerrüde düşmemiş Üyelere ait garanti fonu katkı paylarının kullanımı için 38 inci madde uyarınca hareket edilmesi,

f) Açık pozisyonların doğurabileceği risklerin azaltılması amacıyla korunma işlemlerine girilmesi,

(4) Takasbank, açık pozisyonların kapatılması amacıyla ihale düzenleyebilir. İhale Takasbank tarafından tamamen ya da portföy veya pozisyon bazında iptal edilebilir. İhaleye katılım tüm Üyeler ve Üyeler aracılığıyla müşterilere de açık olmakla birlikte, genel merkezi karşı taraf üyeleri için zorunludur. Açılacak ihaleler sonucunda tüm pozisyonların devredilememesi, ya da ihalenin iptal edilmesi durumunda; kalan açık pozisyonlar Takasbank tarafından üyelere zorunlu olarak devredilebilir. Zorunlu devredilecek üyelerin belirlenmesinde, üyelerin risk limitlerinin, ihalelerde devraldıkları pozisyon miktarı ve devralınacak pozisyonların karşı pozisyonlarının varlığı gibi hususlar dikkate alınır.

(5) Takasbank, MKT Yönetmeliği'nin 48 inci maddesinde sayılan şartların varlığı halinde, açık pozisyonları kapatmaksızın, temerrüde düşen Üye kaynaklı zararların paylaştırılması amacıyla hesap güncellemeleri sonucunda oluşan kar dağıtımlarında kesintiye gidebilir.

(6) Temerrüde düşen Üyenin açık pozisyonlarından kaynaklanan tüm yükümlülüklerinin karşılanması ve risk azaltılması amacıyla tüm çabanın gösterilmesine rağmen risk doğuran pozisyonların tamamıyla kapatılamayacağına karar verilmesi halinde pozisyonlar tamamen ya da kısmen nakdi uzlaşma ile sonlandırılabilir. Sonlandırılacak pozisyonlara ilişkin ters pozisyonların alınacağı fiyatlar, Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'nin 36 ncı maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca Takasbank'ın üstlenebileceği zarar dikkate alınarak, belirlenir.

(7) Takasbank tarafından temerrüde düşen üye hakkında Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliğinin beşinci bölümü ile Prosedürün temerrüt hükümlerinin tatbiki sonrasında oluşan ve temerrüde düşen Üyeye ait teminat ve garanti fonu katkı paylarıyla karşılanamayan açıklar Takasbank ve diğer Üyelerin zararı olarak tanımlanır ve Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'nin 36 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan sıra ile üstlenilir. Temerrüde düşen Üyeden daha

sonra yapılacak tahsilatlar Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'nin 36 ıncı maddesinin beşinci fıkrası uyarınca dağıtılır.

(8) Takasbank, Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliğinin 36 ncı maddesi çerçevesinde karşılanmış risklere tahsis edilen sermayenin temerrüt nedeniyle kullanılması durumunda eksilen miktarı, bir ay içinde tamamlar. Bir yıllık sürede bu şekilde tamamlanacak tahsis edilen sermaye miktarı dönem başında belirlenen miktarı aşamaz. Eksilen sermayenin tamamlanmasına kadar geçecek bir aylık sürede tekrar temerrüt yaşanması halinde varsa tahsis edilen sermayeden arta kalan kısım kullanılır. Yetersiz kalan bölüm için temerrüde düşmemiş Üyelerin garanti fonuna başvurulur. Sermayenin yeniden tamamlanması, kullanılmış garanti fonu katkı paylarının iadesini gerektirmez.

MADDE 42 - Temerrüt faizi

(1) Takas, teminat yükümlülüğü ve garanti fonu katkı payı yükümlülüğünü süresi içinde ödemeyerek temerrüde düşen üyenin, yükümlülüğünü takas günü, Prosedürde belirlenen temerrüt başlangıç saatinden EFT kapanışına kadar olan süre içinde kapatması durumunda, temerrüt tutarı üzerinden Borsa tarafından oluşturulan, kamu menkul kıymetlerinin işlem gördüğü repo-ters repo pazarlarında, TCMB Bankalararası Para Piyasası'nda veya Takasbank Para Piyasası'nda oluşan bir gecelik ağırlıklı ortalama faiz oranlarından en yüksek olanının % 50'si oranında hesaplanan tutarda temerrüt faizi uygulanır. Takas günü EFT kapanışından sonra kapatılan temerrüt tutarları için ise söz konusu en yüksek olan oranın 2 katı nispetinde temerrüt faizi uygulanır.

(2) Dayanak varlığın işlem gördüğü piyasalarda MKT hizmeti verilmeyen fiziki teslimata konu sözleşmelerden dolayı temerrüde düşen Üyeye Prosedürde yer alan değerlendirme kriterlerine göre hesaplanan kıymetin takas günü sonundaki değeri üzerinden, takas günü Prosedürde belirlenen temerrüt başlangıç saatinden takas tarihinden EFT kapanışına kadar geçen süre için Borsa tarafından oluşturulan, kamu menkul kıymetlerinin işlem gördüğü repo-ters repo pazarlarında, TCMB Bankalararası Para Piyasası'nda veya Takasbank Para Piyasası'nda oluşan bir gecelik ağırlıklı ortalama faiz oranlarından en yüksek olanının % 50'si oranında hesaplanan tutarda temerrüt faizi uygulanır. Takas günü EFT kapanışından sonra kapatılan temerrüt tutarları için ise söz konusu en yüksek olan oranın 2 katı nispetinde temerrüt faizi uygulanır.

(3) Temerrüde düşen Üyeye, temerrüdün kapatılması için süre verilmesi durumunda, temerrüt faizinin hesaplanmasında temerrüde düşme anı dikkate alınır.

(4) Üyenin temerrüde düşmesi durumunda, garanti fonu ve ilave garanti fonu katkı payının, teminat tamamlama yükümlülüğünün veya fiziki teslimat yükümlülüğünün temerrütlü olarak yerine getirildiği günü takip eden iş günü Takasbank Üyeye elektronik ortamda hesaplanan temerrüt faizini bildirir. Temerrüt faizi, yabancı para cinsi yükümlülüklerde de Türk Lirası üzerinden hesaplanır. İlgili yabancı para biriminin Türk Lirası'na çevrilmesinde TCMB tarafından ilan edilen döviz alış kurları kullanılır. Minimum temerrüt faizi tutarı Prosedürde belirlenir.

(5) Temerrüt faizi, tahakkuk tarihinden itibaren en geç bir iş günü içinde ödenir. Bu süre içerisinde temerrüt faizi ödenmemiş ise, söz konusu tutar Üyenin Takasbank nezdindeki serbest cari hesabından re'sen tahsil edilir. Bu hesapta yeterli miktarda nakit bulunmadığı takdirde Üyenin üyelik teminatına, üyelik teminatının yeterli olmaması durumunda ise portföy hesabına ilişkin işlem teminatlarına başvurulur. Takasbank, nezdindeki Üyeye ait tüm varlık, hak ve alacaklar üzerinde takas, mahsup ve hapis hakkına sahiptir.

MADDE 43 - Para birimi

(1) Takas işlemlerinden kaynaklanan nakit yükümlölüklerinin ödenmesinde işlemlerin gerçekleştiğı para biriminin kullanılması esastır.

(2) Takasbank, nakit takas yükümlölüklerinin işlemlerin gerçekleştiğı para biriminden farklı para birimleri üzerinden de gerçekleştirilmesine izin verebilir.

DOKUZUNCU BÖLÜM

Çeşitli Hükümler

MADDE 44 - Ücret ve komisyonlar

Takasbank'ın bu Yönerge kapsamında sunmuş olduğı hizmetlere ilişkin olarak Üyelerine uygulayacağı ücret ve komisyonlar hakkında MKT Yönetmeliğı'nin 50 nci maddesi hükümleri uygulanır.

MADDE 45 - Disiplin hükümleri

Bu Yönerge'de belirlenen yükümlölüklere uymayan Üyeler hakkında Merkezi Takas Yönetmeliğı'nin yedinci bölümünde yer alan disiplin hükümleri uygulanır.

MADDE 46 - Olağanüstü durumlarda alınacak tedbirler

Takasbank, Piyasa takas işlemlerinin olumsuz etkileneceğini öngördüğü olağanüstü durumların varlığı halinde alınacak önlemleri belirlemeye ve bu önlemleri uygulamaya yetkilidir. Söz konusu durumlarda Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliğı'nin 48 inci maddesi ikinci ve üçüncü fıkralarında yer alan tedbirleri almaya yetkilidir.

MADDE 47 – Yönergede hüküm bulunmayan hallerde uygulanacak hükümler

(1) Yönerge'de hüküm bulunmayan hallerde Merkezi Takas Yönetmeliğı ve Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliğı hükümleri uygulanır.

(2)Yönerge'de yer alan hükümler ile MTK Yönetmeliğı ve MKT Yönetmeliğinde yer alan hükümlerin çelişmesi halinde ilgili Yönetmelik hükümleri uygulanır.

MADDE 1 – Geçici hükümler

(1) Bu Yönergenin 24 üncü maddesinde yer alan limit uygulaması, Takasbank tarafından duyurulan tarihte yürürlüğe girer.

(2) Takasbank, BİAŞ Pay Piyasası'nda MKT hizmeti vermeye başladığı tarih itibarıyla, fiziki teslimli pay sözleşmelerinin fiziki teslimat döneminde takasın tamamlanmasını taahhüt eder. Geçiş sürecinde, pay fiziki teslimatına ilişkin temerrüt ve mağduriyet esasları olarak Pay Piyasasına ilişkin esaslar uygulanır.

(3) Bu Yönergenin 28 inci maddesi 1 inci fıkrasının g bendi Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliğı'nde ilgili değişikliğin yapılmasını müteakip yürürlüğe girer.

(4) İpotek teminatlı menkul kıymetler, ipotēēē dayalı menkul kıymetler, varlık teminatlı menkul kıymetler ve varlığa dayalı menkul kıymetler için % 40 olarak belirlenen “Alt Grup Limiti”, bu kıymetlerin piyasada teminat olarak kabul edilmeye başlandıkları tarihten itibaren 1 yıl süresince 100% olarak uygulanır.

(5) Borsa İstanbul A.Ş. “C” grubu paylar, Borsa İstanbul A.Ş.’nin alım garantisinin devam ettiēēi sürece teminat olarak kabul edilir.

MADDE 48 – Yürürlük

Bu Yönerge, Kurul onayını takiben Takasbank tarafından duyurulan tarihten itibaren yürürlüēēe girer.

MADDE 49 - Yürütme

Bu Yönerge hükümlerini Yönetim Kurulu yürütür.